

УДК 346

Пархуць Владислав Дмитрович

студент юридичного факультету

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Науковий керівник:

Мізіна Ірина Валеріївна

кандидат наук з державного управління, доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ПРИРОДА ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Анотація. У статті досліджено сутність поняття подвійного оподаткування, погляди вчених щодо визначення цього поняття.

Ключові слова: подвійне оподаткування, податкове законодавство, податки.

Вступ. Світові процеси глобалізації, які сприяють подальшому залученню держав в різні форми міжнародного економічного співробітництва, передбачають тісну взаємодію національних економік, їх взаємне проникнення і переплетіння. В сучасних умовах європейських інтеграційних процесів, значно розширилося коло проблем, які потребують вирішення в Україні. Для усунення існуючих бар'єрів між країнами необхідна розробка міжнародних законодавчих актів, що регулюють різні сторони співпраці членів світової спільноти. Найбільш гостро це зачіпає податкову сферу, оскільки податки визначають розвиток міжнародної торгівлі, рух інвестицій, здійснення міжнародних зв'язків. Розширення міжнародного співробітництва неминуче породжує подвійне

оподаткування. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба детального вивчення такого явища, як подвійне оподаткування.

Необхідність вивчення подвійного оподаткування диктується тим, що воно порушує законні права платників податків.

Постановка проблеми. Законодавчо термін «подвійне оподаткування» відсутнє як в діючому законодавстві України, так і в міжнародних документах.

В сучасній вітчизняній юридичній науці велика кількість питань щодо теорії подвійного оподаткування досліджено не в повній мірі. Незважаючи на наявність наукових публікацій, присвячених даній темі, проблема поняття подвійного оподаткування в Україні залишається недостатньо опрацьованою з наукової точки зору.

Загально теоретичні аспекти фінансового та податкового права розроблені такими вченими: В.В. Гусєв, Т.І. Єфименко, М.В. Федосов, В.Л. Андрущенко, В.А. Кашіна, І.Ю. Думанська, Т.І. Єфименко, Я.В. Олійник, І.А. Ларютина, І.І. Кучеров, В. Андрущенко, З. Варналій, Т.Єфименко, І. Лютий.

Подвійне оподаткування - це оподаткування одного податкового об'єкта окремого платника одним (чи аналогічним видом) податком або збором за один і той же період (податковий період) [1].

Щодо законодавчого аспекту уникнення подвійного оподаткування, відповідно до статті 103 Податкового кодексу України, застосування правил міжнародного договору України здійснюється шляхом звільнення від оподаткування доходів із джерелом їх походження з України, зменшення ставки податку або шляхом повернення різниці між сплаченою сумою податку і сумою, яку нерезиденту необхідно сплатити відповідно до міжнародного договору України. [1, ст. 103].

Автори також виділяють вузький та широкий підхід щодо визначення терміну «подвійне оподаткування». В вузькому сенсі, це

відносини, в яких держава обкладає доходи осіб, які знаходяться в податковій юрисдикції даної держави, податками (а також, іншими схожими платежами, які мають ознаки податків) і стягує їх. В широкому сенсі це відносини, в яких держава обкладає доходи осіб, які знаходяться в податковій юрисдикції, даної держави, податками (а також, іншими схожими платежами, які мають ознаки податків) і стягує їх, а також відносини, в результаті яких відбувається взаємодія, податкових органів різних держав, обмін інформацією, протидія ухиленню в оподаткування і співробітництво в податковій сфері по іншим питанням, врегульованими двосторонніми чи багатосторонніми міжнародними угодами [4].

Вивчення практики багатьох країн щодо вирішення податкових спорів дозволяє виділити наступні причини міжнародного подвійного оподаткування:

- 1) визнання одного і того ж суб'єкта (юридичної або фізичної особи) резидентом у двох або більше країнах;
- 2) кваліфікація одного і того ж доходу/ майна таким, що має джерело походження у двох або більше країнах;
- 3) різниця у дефініціях, класифікаціях доходів між державами;
- 4) різниця у порядку та розмірах заліку понесених витрат;
- 5) обкладення одного і того ж доходу/майна у одній державі на підставі критерію президенства, а в іншій - у відповідності до законодавства про джерело доходів;
- б) відсутність у внутрішньому законодавстві однієї із зацікавлених держав положень про залік окремих видів податків, сплачених у іншій зацікавленій державі [2].

Таким чином, суть явища полягає в тому, що у платника податків один і той же актив або дохід оподатковується двічі. Найчастіше це пов'язано з тим, що проведена операція, актив або сума доходу зачіпає дві податкові юрисдикції [3].

В літературі також можна зустріти точку зору, що існує міжнародне (зовнішнє) і внутрішнє подвійне оподаткування [5].

Внутрішнім оподаткуванням називають оподаткування всередині держави, в якій один податок збирається на різних адміністративно-територіальних рівнях. Таке оподаткування може бути вертикальним, коли один податок сплачується на двох рівнях - місцевому і державному [6].

Висновок. Не обов'язково подвійне оподаткування означає буквальне використання однакових податкових важелів, воно можливо й при частковому накладенні одного об'єкту на інший, причому це може відбуватися як в рамках однієї держави, так і у різних податкових системах [7].

Слід вказати на те, що подвійне оподаткування відноситься до тих суперечностей, що виникають в аналогічних податкових механізмах (в системі прямих або непрямих податків), але не при оподаткуванні об'єктів різних за типом податків.

Література

1. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. // ВВР. 2011. №№13-17. Ст.11. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
2. Демянчук Ю.Г. Поняття та ознаки подвійного оподаткування / Ю.Г. Демянчук // Держава і право. 2010. № 47. С. 282. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dip/2010_47/4-15.pdf.
3. Шахмаметьев А.А. Международное налоговое право. Учебно-методический комплекс. М.: Тривант, 2009. С.62-63.
4. Податкове право : підручник / М. П. Кучерявенко. Х.: Прапор, 2013. 536 с.

5. Ануфриева Л.П., Подчуфарова И.В. К вопросу о понятии «международное двойное налогообложение» // Актуальные проблемы российского права. 2016. № 11. С. 203.
6. Максак О.І. Щодо питання про підстави усунення зовнішнього подвійного оподаткування / І.О. Максак // Форум права. 2009. № 2. С. 250–253. URL: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09moizpo.pdf>.
7. Морозов С.М. Уникнення подвійного оподаткування як засіб подолання колізій в сфері податкового регулювання / С.М. Морозов // Форум права. 2008. № 2. С. 367–370. URL: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/FP/2008-2/08msmspr.pdf>.